

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1924 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa understöd och pensioner, att utgå av postmedel eller trafikmedel.

I en till riksdagen avlåten, den 7 mars 1924 dagtecknad proposition nr 99, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

1:o.

Ang.
understöd åt
postbiträdet
fru E. Grundell.

Under punkt 1:o av sagda proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, att postbiträdet fru *Emma Grundell* må från och med den dag, då hon entledigas ur postverkets tjänst, under sin återstående livstid åtnjuta ett årligt understöd av 560 kronor, att utgå av postmedel.

Av handlingarna i ärendet framgår, bland annat, att fru Grundell, som är född år 1852 och sedan år 1908 änka efter postmästaren J. Grundell i Nyland, tjänstgjort såsom dispositionsbiträde vid postkontoren i Mora och Nyland omkring 10 år, såsom biträde hos postsparbanken omkring 3 år och såsom postbiträde å postkontoret Stockholm 7 omkring 12 år.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till vad i statsrådsprotokollet anförts har utskottet ansett sig böra tillstyrka beredandet av understöd åt änkefru Grundell med det av Kungl. Maj:t föreslagna boloppet. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

2:o.

Ang.
understöd åt
f. sorterings-
biträdet hos
generalpost-
styrelsen,
änkefru J. F.
Giertz.

I punkt 2:o har föreslagits, att riksdagen må medgiva, att förra sorteringsbiträdet hos generalpoststyrelsen änkefru *Jenny Fatima Giertz, född Scheenholm*, må från och med den 1 januari 1924 tillsviðare under sin återstående livstid, utöver henne förut tillerkänt årligt understöd av 600 kronor, åtnjuta ett ytterligare understöd av 250 kronor för år, att utgå av postmedel.

Departementschefen har till stöd för förevarande framställning anført följande:

»I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har förra sorteringsbiträdet hos generalpoststyrelsen änkefru Jenny Fatima Giertz, född Scheenholm, anhållit, att det henne jämlikt 1912 års riksdags beslut och Kungl. Maj:ts brev den 29 juni samma år tillerkända årliga understödet av 600 kronor måtte förhöjas till 1,000 kronor, eller, därest detta icke kunde bifallas, till det belopp, som kunde finnas skäligt. Till stöd för sin hemställan har änkefru Giertz anført, att understödet icke försloge till täckande av levnadskostnaderna, vilka vore helt andra nu än vid tiden för understödsbeloppets bestämmande. Visserligen utginge dyrtidstillägg å understödet, men detta vore ju av allenast tillfällig natur, och även med dyrtidstillägget vore understödet otillräckligt. Under senare år beviljade understöd hade också satts till belopp, överstigande det änkefru Giertz tillerkända. Slutligen har änkefru Giertz framhållit, att hon varit i postverkets tjänst sammanlagt 32 år, därav 10 år å postkontor, samt hemställt, att, då hon nu vore fyllda 75 år och det sålunda vore av vikt, att förhöjningen i understödet komme henne till godo snarast möjligt, det äskade beloppet måtte tillerkännas henne från och med den 1 januari 1924.

Över förevarande framställning har generalpoststyrelsen till följd av remiss avgivit utlåtande den 2 november 1923. Styrelsen har därvid anført i huvudsak följande:

Generalpost-
styrelsen.

Änkefru Giertz, som vore född den 5 maj 1848, hade tjänstgjort dels såsom dispositionsbiträde vid postkontoret i Filipstad under tiden 1 juli 1878 — 31 maj 1888, dels ock såsom sorteringsbiträde å generalpoststyrelsens inrikes postansvarningsrevision under tiden 1 oktober 1890—31 december 1912. Hennes avlöning för tiden från och med den 1 januari 1909 intill avgången ur tjänsten hade utgjort 1,320 kronor för år.

I sin i samband med avgivande av förslag till postverkets stater för driftkostnader för år 1913 gjorda hemställan om understöd till änkefru Giertz hade generalpoststyrelsen anført, bland annat, att, då sökanden uppnått 63 levnadsår och mer än 30 tjänstår, hon skulle, därest hon varit befordrad till ordinarie tjänst, hava varit berättigad till hel pension, motsvarande $\frac{2}{3}$ av det henne tillkommande arvodet, 1,320 kronor, eller sålunda 880 kronor. Med hänsyn till den pension, 300 kronor för år, hon åtnjöte efter sin make, framlidne postmästaren i Filipstad C. L. Giertz, hade det dock syntts styrelsen skäligt, att något avdrag gjordes från det sålunda erhållna beloppet; och hade styrelsen därför ansett, att understödet borde bestämmas till 600 kronor för år.

I enlighet med denna generalpoststyrelsens hemställan hade 1912 års riksdag beviljat änkefru Giertz ett understöd av 600 kronor för år, vilket understöd hon uppburit alltsedan den 1 januari 1913.

En reducering av det belopp, sökanden eljest skolat kunna erhålla, hade alltså vidtagits med hänsyn därtill, att hon åtnjöt pension efter sin framlidne make. Under de senaste åren hade emellertid vid beviljandet av understöd åt sorteringsbiträden hos generalpoststyrelsen i vissa fall sådan reducering icke ifrågakommit.

År 1919 hade riksdagen beviljat ett årligt understöd av 650 kronor åt extra kontorsbiträdet hos styrelsen änkefru Emma Adolfinna Bratt. Fru Bratt, som vore född den 23 juli 1855 och änka efter framlidne postmästaren i Borgholm C. V. N. Bratt, hade avgått från sin befattning med juli månads utgång 1921 och hade då uppnått en tjänstetid av $24\frac{1}{2}$ år. Hennes avlöning, ords- och dyrtidstillägg oberäknade, hade vid avgången ur postverkets tjänst uppgått till 1,700 kronor för år. Från civilstatens änke- och pupillkassa uppbure fru Bratt en årlig änkepension av 200 kronor. På grund av enskild motion hade fru Bratts understöd av 1921 års riksdag höjts med 250 kronor eller till 900 kronor, därvid riksdagen utgått från att understödet borde sättas till $\frac{24\frac{1}{2}}{30} \times \frac{2}{3} \times 1,700$, d. v. s., avrundat, 900 kronor för år.

I proposition, nr 66, till 1923 års riksdag hade Kungl. Maj:t föreslagit ett årligt understöd av 700 kronor åt tillfälliga kontorsbiträdet hos generalpoststyrelsen änkefru Emma Kristina Öberg. Fru Öberg vore född den 11 mars 1860 och hennes sammanlagda tjänstetid uppginge vid utgången av år 1923 till $19\frac{1}{3}$ år. Hennes avlöning, ords- och dyrtidstillägg ej inberäknade, hade utgjort under tiden 1 januari 1919—30 juni 1920 1,700 kronor samt för tiden från och med den 1 juli 1920 2,022 kronor, allt för år räknat. Från civilstatens änke- och pupillkassa uppbure fru Öberg pension efter sin make, framlidne postexpeditören K. A. Öberg, med 240 kronor för år.

Generalpoststyrelsen hade hemställt, att fru Öbergs understöd måtte sättas till $\frac{19\frac{1}{3}}{30} \times \frac{2}{3} \times 2,022 = 868$ kronor 71 öre eller, avrundat, 900 kronor för år. Statskontoret hade emellertid framhållit, att skäligt vore att taga det av fru Öberg före den 1 juli 1920, d. v. s. före ikraftträdandet av nu gällande avlöningsreglemente för kommunikationsverken, uppburna arvodet såsom utgångspunkt vid bestämmandet av hennes pension. Då fru Öberg kunde räkna 19 tjänsteår skulle pensionen för henne således uppgå till $\frac{19}{30} \times \frac{2}{3} \times 1,700 = 715$ kronor 66 öre, eller — efter avrundning nedåt, då fru Öberg ej erlagt några pensionsavgifter — 700 kronor. Bankoutskottet hade anslutit sig till statskontorets åsikt och hemställt om beviljande av ett understöd av 700 kronor för år åt fru Öberg, vilken hemställan riksdagen bifallit.

I ovan nämnda två fall hade sålunda vid beräklandet av understödsbeloppens storlek hänsyn icke tagits till den änkepension, vederbörande åtnjutit. Då fru Giertz innehaft enahanda anställning vid postverket som fruarna Bratt och Öberg, syntes det generalpoststyrelsen rättvist och billigt, att ålderdomsunderstöd bereddades henne i enlighet med de förmånligare beräkningsgrunder, vilka tillämpats beträffande förenämnda två befattningshavare. Jämlikt dessa grunder skulle sökanden, vilken kunde räkna mer än 30 tjänsteår samt vid tiden för sin avgång åtnjutit avlöning med 1,320 kronor för år, vara berättigad till ett understöd av $\frac{2}{3} \times 1,320$ eller 880 kronor. Detta belopp syntes emellertid böra minskas något i anledning därav, att några pensionsavgifter icke blivit av sökanden erlagda, och för den skull avrundas till 850 kronor.

Generalpoststyrelsen har med stöd härav hemställt, att änkefru Giertz måtte från och med 1924 års ingång tillsvidare under sin återstående livstid åtnjuta ett till 850 kronor för år förhöjt ålderdomsunderstöd.

Statskontoret. I infortrat utlåtande den 1 december 1923 har statskontoret tillstyrkt, att framställningen måtte bifallas på sätt generalpoststyrelsen hemställt.

Då de beräkningar, som av generalpoststyrelsen åberopats till stöd för den föreslagna förhöjningen av understödsbeloppet, stå i full överensstämmelse med av riksdagen tidigare i liknande fall tillämpade grunder, synes intet vara att erinra mot bifall till styrelsens framställning.»

Departements-
chefen.

Av utredningen framgår, att änkefru Giertz av 1912 års riksdag tillerkänts ett årligt understöd, vars belopp tillmätts med hänsyn tagen till hennes tjänstetid och avlöning i postverkets tjänst, samt att hon sedermera icke vidare innehåft anställning i verket. Under sådana förhållanden anser utskottet förslaget om en höjning av det till henne utgående understödet vara ägnat att väcka betänkligheter. Att i enstaka fall medgiva förhöjning av äldre pensioner endast av den anledning, att befattningshavare i motsvarande ställning senare pensionerats efter förmånligare grunder, synes kunna medföra konsekvenser av synnerligen betänklig art. Utskottet vill erinra, att under de senare åren tid efter annan genomförts mer eller mindre omfattande pensionsregleringar för olika grupper av befattningshavare i statens tjänst, varvid stundom jämväl stadgats förmånligare bestämmelser med avseende å grunder för pensionsbeloppens beräkande, pensionsavgifter m. m., utan att detta hittills ansetts kunna föranleda motsvarande förbättringar för redan pensionerade befattningshavare inom respektive tjänstegrupper. Emellertid anser sig utskottet sakna anledning att i detta sammanhang ingå på frågan, huruvida en utjämning mellan äldre och nyare pensioner i och för sig må anses påkallad.

Utskottet.

På grund av vad här anförts har utskottet, som visserligen behjärtar de omständigheter, vilka ligga till grund för änkefru Giertz' framställning om pensionsförhöjning, av principiella skäl ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

3:o

Med biträdande av vad under punkt 3:o föreslagits och med hänvisning till den i propositionen förebragta utredningen i ärendet får utskottet hemställa,

Ang.
understöd åt
f. stüderskan
J. K. Loy.

att riksdagen må medgiva, att förra stüderskan *Johanna Kristina Loy, född Andersson*, må, räknat från och med den 1 december 1923, under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor, att utgå av postmedel.

4:o

Uti punkt 4:o har hemställts, att riksdagen må medgiva, att till avlidne stationsmästaren vid Svartälvs järnväg Gustaf Halls änka *Amanda Johanna Hall, född Josefsson*, må av Svartälvs järnvägs medel utbetalas pension med ett årligt belopp av 281 kronor, att utgå från och med den 1 februari 1923 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pension till änkor efter delägare i nämnda kassa.

Ang.
pension åt
stationsmästa-
ren vid Svart-
älvs järnväg
G. Halls änka
A. J. Hall.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet.

Under erinran, att nästlidet års riksdag beviljat pension, beräknad efter enahanda grunder som de i förevarande framställning tillämpade, åt änkan efter en befattningshavare vid Svartälvs järnväg, får utskottet, som icke funnit anledning till anmärkning emot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

5:o.

I enlighet med Kungl. Maj:ts uti punkt 5:o gjorda framställning och under hänvisning till den i statsrådsprotokollet lämnade utredningen i ärendet hemställer utskottet,

Ang.
pension åt
lokomotiv-
föraren K. J.
A. Rundins
änka M. M. H.
Rundin.

att riksdagen må medgiva, att till avlidne lokomotivföraren vid statens järnvägar Karl Johan Andersson Rundins änka *Maria Magdalena Hedvig Rundin, född Hieronymus*, må av trafikmedel utbetalas pension till ett årligt belopp av tvåhundra-trettiofem kronor, att utgå från och med den 1 januari 1924 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

6:o.

I punkt 6:o av förevarande proposition har hemställts, att riksdagen må medgiva, dels att å förre stationskarlen vid Halmstad—Nässjö järnväg *J. A. Lindqvist* och verkstadsarbetaren vid statens järnvägar Carl Aron Strands änka *Ida Sofia Strand* tillerkända understöds- och skadeståndsbelopp må utbetalas dyrtidstillägg och pensionstillägg enligt de grunder, som skolat tillämpas beträffande Lindqvist, därest han vid tiden för ifrågakomna olycksfall varit anställd vid Mellersta Hallands järnväg, och beträffande änkan Strand, därest det henne tillerkända skadeståndet utdömts med stöd av lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift, dels ock att vad redan i sådant avseende till Lindqvist och änkan Strand utbetalats icke skall av dem återkrävas.

Ang.
dyrtidstillägg
m. m. å
f. stations-
karlen J. A.
Lindqvist och
verkstads-
arbetaren C. A.
Strands änka
Ida Sofia
Strand till-
erkända
understöds-
och skade-
ståndsbelopp.

I förevarande ärende har departementschefen anfört, bland annat, följande:

»Då de skador, på grund av vilka Lindqvist uppbär understöd, träffat honom under arbete för den av staten sedermera övertagna Mellersta Hallands järnväg och denna järnväg genom särskilt kontrakt iklätt sig ansvar för följderna av olycksfallet, synes det skäligt, att Lindqvist i nu ifrågavarande hänseende jämställas med befattningshavare, som varit formligt anställda vid Mellersta Hallands järnväg. Vad vidare änkan Strand beträffar torde det icke vara med billighetens krav förenligt, att utesluta henne från åtnjutande av dyrtids- och pensionstillägg på den grund, att det henne tillerkända skadeståndet icke utdömts i enlighet med lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift. Jag finner mig

därför i likhet med de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, böra förorda, att Lindqvist och änkan Strand tillerkännes rätt att uppbära vederbörliga dyrtidstillägg och pensionstillägg. Nämnda tillägg torde böra utgå retroaktivt, dock måste givetvis vid utbetalandet av tilläggen för den tid, sådana hittills icke utgått, avdrag göras med de jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 4 maj 1923 tilldelade tillfälliga understödsbeloppen.»

I fråga om den i övrigt förebragta utredningen tillåter sig utskottet att hänvisa till statsrådsprotokollet.

Med hänsyn till vad i statsrådsprotokollet anförts har utskottet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag; och får utskottet alltså hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Stockholm den 25 april 1924.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid dessa ärendens slutbehandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Gustafsson, K. J. A., Björnsson, Vindahl, Dalberg, Berge, Lindgren, Bondeson* och *Bodin*;
från andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Gustafsson* i Örebro, *Borggren, Bäcklund, Olsson* i Berg, *Höglund, Gardell* och *Jönsson* i Fridhill.
